Heimskringla.

1. ár | Winnipeg, Man. 18. September, 1886. | Nr. 2.

HUDSONS-FLÓA BRAUTIN.

Á miðvd. var kom hraðfrj. frá London frá Mr. Hugh Sutherland, formanni Hudsons-flóa brautar fjelagsins. Þar segir að nú sjeu komnir á samningar viðvíkjandi kostnaðinum við brautarlagninguna, og að nú megi þegar byrja á brautinni, að nú sje verið að senda járnin, og að hann sjálfur leggi af stað til Canada á sunnudaginn með yfirverkstjóra brautarinnar.

Þeir sem kunnugir eru, segja að það verði byrjað undir eins á brautinni, og að það verði unnið að henni með mesta kappi í haust, þangað til ekki verður lengur mögulegt vegna frosta.

ALMENNAR FRJETTIR,

Frá Útlöndum.

ENGLAND. Þó mánuður sje liðinn síðan þing Breta var opnað, hefur þar ekkert verið framkvæmt enn í tilliti til írska-málsins, en nú er svo komið, að engin von er á hinu minnsta samkomulagi milli Salisbury-sinna og Parnellsmanna. Eptir því sem þeir vinna lengur saman, fyrrast þeir takmarkið meir og meir og nú er Hartington gjörsamlega hættur allri milligöngu. Parnell hefur samið alllangt landkaupa-frumvarp, sem tekið verður til umræðu í yfirstandandi viku; innihald þess hefur ekki verið gert opinbert.

Gladstone hefur nýlega gefið út rit eitt um þetta írska mál, er vekur mikla eptirtekt á Englandi hvívetna. Rit þetta er í tveim pörtum. Fyrri parturinn er saga hugmynda hans um löggjöf á Írlandi. Í þessum parti segir hann að fyrir 15 árum síðan hafi hann komist á þá skoðun, að þing Breta gæti ómögulega verið löggjafarþing Íra og að hann þá hafi farið að hugsa sjer annað fyrirkomulag.—Í síðari hlutanum talar hann um síðast afstaðnar kosningar, og hvað af þeim megi læra. Kemst hann að þeirri niðurstöðu, að þetta svar þjóðarinnar sje alls ekki neitun um löggjöf, heldur sje það síðbær meðkenning þess að breytingin hljóti að koma áður langt líður. Sannar hann þetta með því, að á þveru og endilöngu Englandi er hvergi hjerað, smátt eða stórt, svo að, þar sje ekki fleiri og færri menn, sem feginsamlega vilja hjálpa Írum við þetta mál.

Á meðan á þessu stendur eru áframhaldandi óeyrðir, upphlaup og spellvirki á Írlandi. Og burtrekstur af jörðunum fyrir ógoldnar landskuldir, á sjer nú stað á hverjum degi um allt Írland. En ekki er það tekið út með sældinni að reka suma vesalingana burtu, því ekki skortir þá karlmensku je dug þó efnin vanti. Það er mælt að það muni kosta Englandsstjórn um 100 pund sterling að meðaltali, að smala saman, hverju e i n u pundi, sem leiguliðinn skuldar landsdrottni sínum. Sem dæmi upp á hvernig þetta burtrekstar verk gengur má geta þess, að 200 hermenn, 700 lögregluþjónar, og 50 sjerstaklega valdir kappar auk heils hóps af skýrisdómurum, sóttu eitt bóndabýli, og máttu sitja um það fleiri daga, áður en þeir unnu það. Þeir sem inni voru í húsinu báru sjóðandi vatn út um öll göt á húsinu, svo og kalk, er brendi þá er sóktu að, en svo var húsið ramgert að lögregluþjónarnir fengu ekki brotið hurðirnar, þó þeir lemdu þær stórviðum. Um síðir komst umsátursliðið upp á húsið og mölvaði inn ræfrið, og gekk jafnvel þá full illa að höndla þá, sem inni voru, því þeir höfðu óendanlegan forða af sjóðandi vatni og slöknuðu kalki. —Í einum stað var svo ástatt, þar sem leiguliði var rekinn burtu, að hinn eini karlmaður í húsinu lá veikur, en hitt fólkið var kona og börn og kerling í kör. Þrátt fyrir þessar ástæður tóku lögregluþjónarnir fólkið út úr húsinu, skildu það eptir á gráslausri klöpp niður við sjó í húðar rigningu, en mölvuðu niður húsið, svo það ekki fengi skýli þar.

Útgjöld Íra á hverju ári eru: til landsdrottnanna um 60 milj. dollars; í alríkissjóðinn 35 milj.; og til ýmsra þarfa í landinu sjálfu um 15 milj., alls 110 miljónir dollars. Og þessi útgjöld hvíla á rúmlega 5 milj. manns. Það er ekki kyn þó Írar sjeu fölskir og æski eptir einhverjum umbótum.

BULGARÍA. Það var ranghermt í síðasta tölublaði, þar sem sagt var, að Alexander Búlgara jarl hefði sagt af sjer völdum; hann hafði ekki gert það þá, þó hann sje nú búinn að því síðan. Það eru Rússar, sem valdir eru að öllum þessum gauragangi í Búlgaríu; þeir ljetu nema prinzinn burt úr kastala sínum að næturlagi, og flytja hann í böndum austur í Rúmeníu. Var hann þar rúma viku, en að þeim tíma liðnum, lagði hann af stað heimleiðis aptur, bæði fyrir orð stórveldanna og sinna eigin þegna í Búlgaríu, sem búnir voru að fylkja liði sínu, svo ekki var annað sýnna, en hið grimmasta innanríkis stríð í Búlgaríu, ef prinzinn hefði ekki tekið það ráðið, að halda heim aptur. Kom hann til Sofia hinn 4. þ. m., sendi Rússakeisara lotningarfullt brjef sama dag, þar sem hann viðurkenndi að Rússar hafi gefið sjer krónuna í Búlgaríu, og hann þess vegna hljóti að vera þeim hlýðinn og afhenda þeim krónuna, ef þeir heimti hana af sjer. Upp á þetta brjef svaraði Rússakeisari ónotum einum og óbeinlínis hótunum; var svar þetta svo þrælslega stýlað, að öll stórveldin rak í rogastanz. Þegar svona var komið, sá prinzinn ekki annað ráð, en að segja af sjer formlega, einkum vegna þess, að flokkadrátturinn var svo mikill í ríkinu, að innanríkis stríð lá við borð, svo og með fram vegna þess, að Bismarck sendi honum þau skeyti með hraðfrjett, að friður mundi eigi komast á, meðan hann væri í Búlgaríu. Er nú prinzinn á burt úr Búlgaríu, og kominn vestur til Darmstadt í Þýzkalandi, og er nú Hinrik prinz af Battenberg kominn þar til móts við hann, og ætlar að taka hann með sjer yfir til Skotlands í Balmoralkastalann, þar sem Victoria drottning situr nú.

Það hefur alla furðað á afskiptaleysi Bismarcks í þessu máli. Þykir furðu gegna að hann skuli leyfa Rússakeisara að rjúfa Berlínarsamningana hvað eptir annað, og með þessu atferli endurreisa veldi sitt á Balkanskaganum. En sú mun ástæðan til þessa, með fram, að karli þykir ísjárvert að draga herlið austur eptir, meðan Frakkar sitja heima sífeldlega hótandi, og sem að auki hafa skrifazt á við Rússa og látið allvinalega. Með þessu staka umburðarlyndi hefur Bismarck komið því til leiðar, að Austurríkismenn hafa heldur ekki gjört neitt í þessu máli fyrri en nú, eptir að Alexander prinz hefur formlega sagt sig frá ríki. Þegar svo var komið, fór þeim að lítast illa á blikuna, sem hvíldi yfir Balkanfjöllunum, og hafa því formlega kunngert Bismarck, að þeir ætli að hindra Rússa frá að skerða í nokkru sjálfræði íbúanna á Balkanskaganum. Síðan þetta var augljóst hefur farið að hvessa í blöðum Austurríkis; eru þau öll á sama máli, að það væri hörmulegt að þurfa að taka til vopna, en ef svo færi, hljóti menn að taka því með glöðu geði, fremur en að sjá Rússa útbreiða veldi sitt svo langt suður. Svo mikið er víst, að vinátta þeirra Austurríkiskeisara og Rússakeisara er farin að kólna. Það sjest á því, að nú sem stendur eru þeir báðir að yfirlíta herflokka, Rússakeisari á Póllandi skammt frá landamærum Austurríkis að norðaustan, en Austurríkiskeisari norðaustast í sínu; er þar að yfirlíta 60,000 hermenn í einum hóp. Þó ekki sje nema fáeinar mílur á milli þeirra, hefur hvorugur sent hinum kveðju og ekki sjáanlegt, að hvor viti af öðrum. Rússar hafa nú þegar ráðgert að svipta þá alla herstjórn í Búlgaríu, sem grunaðir eru um að vera hliðhollir Alexander prinzi, en láta í staðinn koma rússenska herstjóra, sem keisarinn má treysta.—Tyrkir eru nú orðnir hræddir, en vita ekki, í hverja áttina þeir eiga að snúa sjer. Þykir þeim nú stóllinn orðin svo valtur, þegar Rússar hafa tvær greiðar brautir til Konstantínópel, bæði Asíumegin frá Batúm, og eptir þjóðvegunum gegn um Búlgaríu.

Það er mælt að ástæða Rússakeisara til að beita þessari ósvífni hafi verið sú, að Alexander prinz hafi verið vel á veg kominn með að sameina í eitt veldi Búlgaríu, Rúmelíu, Serbíu og Rúmeníu, en það þótti Rússakeisara of mikið.

Frá Ameríku.

Bandaríkin.

Í flestum ríkjunum eru nú aðal-flokkarnir farnir að undir búa sig undir kosningarnar, sem fram eiga að fara í haust og vetur, en það eru fyrst og fremst ríkisþing-kosningar, bæði fulltrúa, ráðherra, og ríkisstjóra, og svo eru fulltrúa kosningar til alþingis einnig fyrir hendi, því þeir eru aldrei kosnir nema til tveggja ára, og fóru síðustu kosningar fram 1884, þegar forseti var kosinn. Jafnframt og menn eru til nefnir til ofangreindra starfa, er einnig forseti til nefndur, svo forseta kosningar eru óbeinlínis byrjaðar nú, þó Cleveland eigi eptir tveggja ára setu á veldisstólnum enn. Það var eiginlega J. G. Blaine, sem fyrstur manna blandaði forseta kosninga málinu saman við fulltrúa kosninga málið. Á fjölmennum fundi í ríkinu Maine talaði hann um daginn um ríkisþingmanna efnin en ræða hans var í þá átt, að hún öllu fremur laut að forseta kosning, og leyndi sjer þá ekki að hann einusinni enn ætlar að reyna sig. Þykist hann sjá með vissu að 1888 byltist Democrata-stjórnin í Washington frá völdum. Sagði þjóðina þreytta á hinum marg-ítrekuðu tilraunum hennar að lækka tollana á inn-og útfluttum vörum. Þessvegna er það sagði hann, að öll verzlun og verkstæðaatvinna er svo lítilfjörleg enn, að allir eru hræddir um að tollurinn verði numinn af í stað þess sem þyrfti að hækka hann. Það voru 5 aðal-málefni, sem hann ræddi um, en það voru: tollmálið, verkamannamálið, fiskiveiðamálið, Mexicomálið, og bindindismálið. Verkmannamálið áhrærandi sagði hann, að *Knights of Labor* fjelagið þyrfti að heimta hærri tolla og heimta að svertingarnir í Suðurríkunum hætti að vinna fyrir lægra kaup en hvítir menn vilja þyggja, því, eins og nú er, haldi þeir niðri hinu almenna verkmanna kaupi. Um bindindismálið sagði hann, að það væri alveg óhætt fyrir bindindismenn í heild sinni að fela það mál republik-flokknum á hendur, því hann væri hinn eiginlegi bindindis flokkur Bandaríkja, og mundi þessvegna sjá því máli borgið (!) Í ræðunni álasaði hann stjórninni mjög fyrir þolinmæðina, sem hún sýndi Canada mönnum, í fiskiveiðamálinu, og fyrir hroka, sem hún aptur á móti sýndi Mexico mönnum.

Dómur var felldur í Sósíalistamálinu í Chicago á föstudaginn 20. ágúst síðastl. og var þannig, að 7 (af 8) voru fundnir dauðasekir. en það voru: August Spies, Michael Schwalz, Samuel Fielden, Albert K. Parsons, Adolph Fischer, George Engel og Louis Lingg; hinn áttundi, Oscar W. Neeber, var dæmdur til 15 ára fangelsis. Málinu var undir eins vísað til hærri rjettar, og verður það því tekið fyrir aptur síðari hluta yfirstandandi mán., en litlar líkur þykja til, að dóminum verði breytt, þrátt fyrir heitingar málafærslumanns sósíalistanna, sem sagði að menn þeir, sem voru í dómnefndinni mættu vara sig, ef sá dagur kæmi, að þessir sjö menn yrðu reknir af lífi. Þessari hótan gengdi málsparturinn svo, að ef þeim yrði nokkuð gert af vinum hinna dæmdu, skyldu lampastólparnir í Chicago ekki verða til ónýtis. Undireins og málalyktir voru kunngjörðar mannfjöldanum, sem beið úti fyrir húsinu, laust upp miklu fagnaðarópi, sem ljóslega sýndi að menn voru ekki búnir að gleyma upphlaupinu hinn 5. maí í vor.

Meirahluta manna líkar þessi dómur vel, þykir þar vera goldið „auga fyrir auga og tönn fyrir tönn", því það voru 7 lögregluþjónar sem fjellu í upphlaupinu og nú eru 7 sósíalistar dæmdir til aftöku. En sósíalistar sjálfir eru ekki alveg samdóma almenningi í þessu máli. Þykir þeim þetta vera sönnun fyrir fæðing algjörðs stjórnleysis, því þetta herði hina upp, sem eptir eru, og hvetji þá til enn öruggri framgöngu. Á sósíalista stefnu í New York, skömmu síðar en dómurinn var kveðinn upp, var fastlega skorað á verkamenn yfir höfuð, að ganga vopnaða og brúka dynamite án nokkurrar sparsemdar. Þar var ákveðið að senda hinum dauðaseku fjelögum í Chicago fullvissu um meðaumkun fjelagsins, og fullvissu um að fjel. skyldi beita öllum brögðum til að steypa hinu núverandi þrælslega ræningafjelagi úr tigninni í þjóðfjelaginu. Enti fundur þessi með því að allir stóðu upp og æptu: „Lengi lifi stjórnleysi" og „lengi lifi þjóðfjelagsbyltingin".

Bandaríkjastjórn hefur rjett nýlega lokið samningum við Japans menn, sem eru sagðir yfirgripsmeiri og betri fyrir báðar þjóðirnar, heldur en margir samningar Bandaríkjamanna við Norðurálfu stórveldin. Þeir samningar eru og hinir beztu, sem Japan-búum nokkurntíma hefur boðizt, þar þeim er gefinn jafn rjettur og hverju öðru stórveldi, en því hafa þeir ekki átt að fagna til þessa. Oftast þegar eitthvert stórveldið hefur heimtað einhverja breyting á gömlum reglum í Japan hefur sú ósk komið í þeirri mynd, að öll stórveldin og Bandaríkin með, hafa sent áskorun, þar sem þeim er skipað svo og svo, eða ábyrgjast afleiðingarnar. En með þessum nýju samningum eru Japans menn viðurkenndir eins atkvæða miklir í alls herjar málum og aðrar þjóðir. Þessir samningar eru bæði verzlunar samningar, og samningar um framsölu glæpamanna o. s fr.

JARÐSKJÁLFTAR hafa verið tíðir í Bandaríkjunum frá því seint í ágúst til 9. þ. m. Áttu þeir upptök sín í austurjaðri hins austasta fjallgarðs í landinu, og gerðu vart við sig á 900,000 ferhyrningsmílna svæði. Harðastir og tíðastir voru þeir í Carolinu ríkjunum; þar gerðu þeir meiri skaða en nokkur jarðhristingur hefur áður gert, í Bandar. Borgin Charleston í Suður Carolinu er hálfeyðilögð; húsin hrunin í hrönnum, sprungur opnaðar í jörðina, og þar fórust um 90 manns, en íbúarnir flýðu úr borginni og búa síðan í tjöldum og undir beru lopti. Mestur varð hristingurinn í Charleston kl. 9,50 e. m. á þriðjud. 31. f. m. Þá kollvörpuðust húsin í hópum, og þau sem ekki hrundu sliguðust meira og minna, og þeir af íbúunum, sem ekki voru áður flúnir flýðu, þá. Eignaskaðinn í borginni er metinn frá 9 til 10 milj.; þar af hvíla 5—6 milj. á skattgyldum eignum; en hitt á kirkjum, skólum, o. s fr.—Við jarðhristinginn varð vart í 28 ríkjum. Charleston er stærstur og mestur verzlunarstaður í Suður Carolina og stendur við Ashley og Cooper-ár mótin um 7 mílur frá Atlanzhafi en 40—50 mílur fyrir norðan Floridaskagann. Íbúatal milli 50 og 60,000.

Canada.

Stjórnin er að hugsa um að viðhalda kanadisku sýningunni í London á Englandi, sem nú er þar í sambandi við hina almennu nýlendna sýningu. Hefur verið rætt um þetta mál töluvert, og þó kostnaðurinn verði nokkuð mikill á ári hverju, þá hafa menn almennt komizt að þeirri niðurstöðu, að það muni borga kostnaðinn, að hafa sýninguna áframhaldandi ár eptir ár, að mynda nokkurs konar gripasafn, sem breytist meira og minna á hverju ári. Sir Charles Tupper, yfirumboðsmaður stjórnarinnar, sem hefur bústað í London, en nýkominn hingað til landsins í þeim erindagjörðum að fá afgjörandi svar hjá stjórninni, þessu máli viðvíkjandi. Hinir kanadisku munir hafa til þessa fengið almanna lof, bæði fyrir það, hve miklir þeir eru og margbreyttir, og hve margbreyttir og vandaðir smíðisgripir, vjelar o. s. frv. frá verkstæðunum eru. Að þetta hrós sje meira en eintóm hræsni, sjest á því, að ýmsir menn á Englandi hafa nú þegar sent eptir ýmsum vinnuvjelum hingað til landsins, auk ýmsra annara smíðisgripa.—Frá því að sýningin var opnuð í vor (4. maí) til byrjun júlímán., höfðu nokkuð yfir 2 miljónir manna komið á sýninguna.—Kapt. Clark (úr 90 herdeildinni), sem í fyrravor var nærri dauður af sárum í Riels-uppreistinni, er forstöðumaður Manitobadeildarinnar á sýningunni.

Þar eð sjóflotastjórn Bandaríkjanna hafði verið talin trú um, að Canadastjórn ljeti taka fiskiduggur Bandaríkja utan við 3 mílna svæðið, þá sendi hún tvö herskip norður á Lawrenceflóann síðari hluta ágústmán. til að vera samhliða fiskiduggunum svo sem mánaðartíma. Þessi tvö skip eru nú komin suður eptir aptur og bera Canada-mönnum vel söguna. Höfðu herskipastjórnir talað við marga af formönnum fiskiskipanna, er flestum bar saman um; að þeir væru látnir alveg hlutlausir svo lengi sem þeir ekki færu yfir hina til teknu línu, en kvörtuðu yfir að það væri hætta að lenda nokkurstaðar. Í sömu andránni komu klaganir til Canadastjórnar yfir því, að Bandaríkja fiskiskip færu í hrönnum upp undir landsteina, lægju þar og fiskuðu. Og það varð til þess að stjórnin bætti enn einu lögregluskipinu við. En það er stórt, nýtt gufuskip, sem stjórnin keypti í New York í sumar.

Allir Indíánar og kynblendingar, (nema Big Bear og 3 aðrir Indíánar, nú í betrunarhúsinu að Stony Mountain, Manitoba), sem tóku þátt í uppreistinni í fyrra, og sem flúðu suður yfir línu og í ýmsar áttir, eru nú frjálsir að koma aptur og setjast að búum sínum eins og ekkert hefði í skorizt; allt hið umliðna er gleymt. Síðan þetta var auglýst (seint í Júlí) hefir verið endalaus straumur af kynblendingum norður yfir línuna aptur einkum vegna þess að þeir fengu ekki að taka sjer land syðra af þeim ástæðum, að þeir voru uppreistar menn hjer.

Hraðfrjettafjelag þeirra McKay og Bennetts í New York vinnur nú í sameining við Canada Kyrrahafsbrautarfjelagi. Eru þræðir þeirra tveggja fjelaga nú um það bil tengdir saman bæði í Montreal og Toronto. Með þessu fær Kyrrahafsfjelagið óslitin þráð bæði til Englands og Frakklands, auk allra staða í austurríkjum Bandaríkja, en McKay og Bennett fjelagið aptur á móti fær óslitin þráð, vestur að Kyrrahafi, til Vancouver, og þaðan eru nú þessi sameinuðu fjelög að lengja nýjan þráð suður til San Francisco í California. Með þessu fyrirkomulagi geta þau keppt við *Great Northwestern* hraðfrjettafjelagið til hlýtar, ekki einungis að því leyti er áhrærir Norðurálfu frjettir, heldur einnig að því leyti, er áhrærir amerikanskan frjettaflutning úr öllum áttum, enda er Great Northw. fjelagið farið að óttast þetta fjel., er sjest bezt á því, að nú rjett nýlega hefur það lækkað frjettaflutning hjer í vesturhlut. landsins, svo nemur 20 af hundraði.

(Framhald á fjórðu blaðsíðu).